Library of the Pacific Unitarian School for the Ministry Berkeley, California

XLII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1932. julius. 7. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BORÓS GYÖRGY.

Leányaink jövője.

Megnehezedett az időknek járása felettünk s a jövendőnk, melyre sokszor borzongva gondolunk, mindnyájunk számára nagyon sötét. Ez a sötétség azonban nem azt jelenti, mintha biztosak volnánk abban, hogy a jövőben csak baj és szenvedés vár reánk, mert ha ezt tudnók, felkészülhetnénk reá s készülődés közben megszünnék az a bizonytalanság és kapkodás, ami a jelen emberi próbálkozásait jellemzi. A jövendő sötétsége egyszerüen azt jelenti, hogy mi nem látunk bele, nem tudjuk: mit rejt, csak ösztönösen félünk és aggódunk, valahányszor eszünkbe jut. Nincs prófétáló tehetségünk s nem tudjuk mi sem megmondani, feitárni a holnapok titkait, lehet, hogy boldogságot, örömet, megelégedést hoznak azok majd nekünk, de az is lehet, hogy még több nyomoruságot, megpróbáltatást és szenvedést, mint eddig. Mindez lehetséges. Az életet sokszor szoktuk hatalmas folyamhoz hasonlitani, mely mindnyájunkat magával ragad. Ez a hasonlat azonban kétségtelenül sántitani kezd, ha teljes egészében alkalmazni kivánjuk. Az életnek ugyanis nincs folyamágya és nincs olyan felszine sem, amelyről elmondhatnók: ez a legmagasabb vizállás benne. Más szavakkal, az élet mélységei és magasságai végtelenek, térképre nem festhetők, menetrendbe nem foglalhatók, beszámithatatlanok. Amikor azt gondoljuk, elértük már a folyamágyat, a nyomoruságok mélypontját, — egyszer csak észrevesszük, hogy még mindig zuhanunk. S amikor az élet magasságain járunk, még mindig van magasabb is felettünk, ahová vágyunk.

Az élet folyamában azonban lehet uszni vizmentén, de ár ellen is. Csak az lehet boldog, s csak az tudja biztositani a jövendőt, aki mindig tudja, mikor kell vizmentében s mikor az ár ellen uszni. Legtöbbször, igaz, ár ellenében kell usznunk, hiszen aki a partra

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

tart, nem egyenesen uszik feléje, hanem ár ellenében, felfelé, hogy a sodró folyam el ne ragadja. Ilyenformán kell nekünk is cselekednünk a jövendővel szemben: *el kell készülnünk a legrosszabbra*, hogy minden eshetőségre számitva, diadalmaskodhassunk. Ez a legrosszabbra való felkészülés korántsem nevezhető pesszimizmusnak, sötéten látásnak. Először is azért nem, mert hiszen mi e feltételezett legrosszabbal szembe akarunk szállani, azt le akarjuk győzni, tehát felfogásunk végeredményében optimisztikus. Nem nevezhető azonban pesszimisztikus megitélésnek már csak azért sem, mert a legvérmesebben látók is el kell, hogy ismerjék azt a tényt, hogy a közeljövőben annyi uj és nehéz kérdést kell megoldanunk, amenynyivel még sohasem birkózott talán az emberiség. Gazdaságilag, politikailag, erkölcsileg és vallásilag is uj láthatárok felé tartunk, uj idők szeleit érezzük homlokunkon.

Különösen is jogosult ez a felfogás akkor, amikor leányaink jövendőjéről beszélünk. Gyermekeink pályaválasztása, boldogulása, jövendője általában nagyon sulyos és sok aggodalmat adó kérdés. Munkanélküliség, az egyes pályák túlzsúfoltsága, a tandijak egyre türhetetlenebbé váló magassága a főiskolákon — fiaink számára is nagyon nehézzé teszik a választást, az elhatározást. Hát még, amikor leányaink jövőjét kivánjuk biztositani. Bizonyára akadnak olvasóink között, akik modern felfogásuaknak tartják magukat s azt mondják: ma már nem lehet és nem szabad különbséget tenni fiuk és leányok között, lassanként minden pálya megnyilik nők számára is s akkor fiuk és lányok egyenlő esélyekkel harcolhatnak boldogulásukért. Én ezt a véleményt egyáltalán nem osztom. Tény, hogy a modern civilizáció „felszabaditotta" a nőket s bár a régi magyar nagyasszonyok legszerencsétlenebbike is összehasonlithatatlanul szabadabb, tekintélyesebb és boldogabb volt, mint a modern, irodában alkalmazott nők legszerencsésebbike is, — mégis: egészséges és helyes dolognak tartom, hogy az érvényesülési lehetőség mind tágabb teret nyer a nők számára a régebbi „férfi-pályák"-on is. Ez a lehetőség és ez a jog azonban magával hozott egy következményt és kötelességet is. A magukat modernül gondolkozóknak nevező férfiak és nők általában vonakodnak felismerni ezt a következményt és kötelességet. Ez a *következmény* ugyanis abból áll, hogy a régebben egymást segitő férfi és nő a változott viszonyok következtében versenytársszá, hogy ne mondjam: ellenséggé vált egymással szemben. Különösen a világháboru után, hogy a sebesülten és megtépetten hazajött férfiak nem tudtak visszakerülni régi állásaikba, mert azokat nők töltötték be helyettük, — ez az ellenségeskedés mindinkább kezd hangsulyosabbá válni. A mi agrikulturális viszonyaink között egyelőre még nem látszik ily veszélyesnek a helyzet, a nagy városokban azonban már valósággal „tünet"-té kezd az válni. Budapest 25.000 közalkalmazottjának 65 százaléka, tehát jóval több, mint fele, nő — akkor, amikor ugyanez a város „szellemi szükségmunkákat" kénytelen végeztetni, a költségvetést aránytalanul meghaladó áldozatok-

kal, az állásnélküli diplomás férfiak tizezrei számára. Hasonló statisztikákat tudnánk kimutatni a nyugati nagy városok bármelyikéről is s még túlzottabb mértékben.

Azt lehetne erre felelni, hogy ez a „szabadverseny" eredménye. A nők jobban dolgoznak, mint a férfiak, következésképen joguk van erre a túlsulyra. Csakhogy a dolog nem igy áll. Nem akarunk hozzászólani — egyelőre — ahoz a kérdéshez, hogy az irodai munkát pl. a férfi végzi-e jobban, vagy a nő, bár a nő gyöngébb szervezete, idegélete és az átöröklődés kapcsán egészen más irányban kifejlődött testi és lelki összetétele legalább is kérdésessé teszik az előbbi állitást. Csak arra szeretnénk rámutatni, hogy a nők olcsóságuk, munkabéreiknek minden versenyen alul-licitált alacsonysága az, amiért a munkaadók előnyben részesitik őket a férfi munkaerők előtt. Ez a jelenség általános szociális szempontból sem mondható örvendetesnek, nemzetgazdasági szempontból pedig egyenesen károsnak itélhető. A férfi ugyanis általában azért ragaszkodik a magasabb munkabérhez, mert abból feleséget, gyermeket tart el, mig a nő, a modern dolgozó-nő, többnyire csak saját magára gondol, nem megy férjhez, vénleány marad; csak kis mértékben fordul elő, hogy keresetével férjének jövedelmét gyarapitja; arra meg, hogy egymagában tartaná el egész családját, rövidebb tartamu válságos éveket nem számitva, alig van példa. Hosszu volna most fejtegetni, hogy az egyedül töltött élet mily veszélyekkel jár erkölcsileg és a társadalom szempontjából egyaránt, valamint, hogy a férfi és nő eme egészségtelen versenyéből micsoda katasztrófa származik. Ehelyett érintsük röviden azt az uj *kötelességet*, amely a felszabadult nő jogaiból és lehetőségeiből származik. Az emberiség sokezer éves fejlődése alatt a nő legszentebb joga és kötelessége az anyaság volt. Ennek megfelelően alakult egész szervezete, idegrendszere, lelkivilága s hiába változtatjuk meg a külső körülményeket, a női — nem marad az, ami volt, még akkor is, ha nem megy férjhez, lemond a gyermek-áldásról s férfiak életét akarja élni. A nő testi és lelki összetételének ez a speciálissága viszont sulyos terhet jelent a férfivel való versenyben. Nem részletezhetjük ezeket a terheket, minden intelligens nő tudja azokat ugyis. A férfi munkabirása, logikája, szélesebb látóköre, rendszeressége, egyszóval mindaz a tulajdonsága, mely eddig az élet harcaiban vezető szerepet juttatott számára, éppen annak volt a következménye, hogy *őt* nem terhelték azok a szervezeti és lelki adottságok, amelyek a nőt szentté, de egyuttal a versenyre, a harcra alkalmatlanná tették. Már most az a szabadverseny, melyre a feministák hivatkozni szoktak, eleddig tulajdonképen csak a nők számára volt „szabad". A férfiak általában még mindig ugy tekintenek a nőkre, mint régen. Bizonyos kiméletet, udvariasságot, lovagiasságot tanusitanak a gyönge, védelemre szoruló női nemmel szemben. Ennek a kiméletnek az alapoka viszont arra a felismerésre vezethető vissza, amely minden egészséges férfi lelkében él, hogy a nő az ő gyermekeinek is anyja, folytatásának, a faj állandó ujjászületésének leg-

fontosabb tényezője. Amint azonban a modern dolgozó nők ama magatartása, hogy sem családot, sem gyermeket nem akarnak, vagy nem mernek vállalni, általánossá válik, félő, hogy a férfi kimélete is megszünik, az ok megsemmisülésével meg kell, hogy semmisüljön az okozat is s az igy keletkező igazán „szabad“ versenyben már nem kétséges, hogy melyik fél fog győzni. A felszabadult nőnek tehát uj kötelességet kell vállalnia az által, hogy az anyaság és a férfipályákon való dolgozás kettős terhét valahogyan elbirni és diadalra vinni próbálja.

Amint tehát látjuk, leányaink pályaválasztása és jövője oly nehéz kérdéseket állit elénk, melyekre nagyon körültekintően és csak általánosságban lehet felelni. Ez a felelet természetesen lehet egyénenként változó, hiszen nem minden nő egyforma, közöttük ép ugy vannak tehetségesek és tehetségtelenek, mint a férfiak között s az igazán tehetségesek, mondjuk: a lángeszek számára hiba volna szabályokat irni elő. Ezért előre is kijelentjük, hogy a „kivételek“-ről itt nem kivánunk beszélni. Általában azonban el lehet mondani, hogy a nő igazi hivatása nem az, hogy versenyezzen a férfivel, arra sem ereje, sem tehetsége, sem *oka* nincsen, hiszen a sajátosan női hivatásokban a férfi még csak nyomába sem tud lépni a nőnek. A nő hivatása az, hogy az emberiség történelmében teljesitett szerepét ma is betöltse, a férfinek kiegészitője, segitőtársa legyen, gyermekeinek anyja s a civilizáció által teremtett családnak őre maradjon. Ez a vélekedésünk nem azt jelenti, hogy a felszabadult nő váljon ismét „háztartási alkalmazott“-tá, amint a feministák nevezik a családban munkálkodó nőt, hiszen utóvégre mindannyian alkalmazottak vagyunk s hogy rabszolgái, vagy fejedelmei leszünk-e állásunknak, az egyedül rajtunk, tehetségünkön, szorgalmunkon és jóakaratunkon fordul meg. A mi sajátos, erdélyi viszonyaink között meg éppen szükséges, hogy azt az igazán minimálisnak nevezhető intellektuális állást, amelyet kisebbségi szervezeteink még fent tudnak tartani, férfiakkal töltsük be, már csak azért is, mert minden ilyen állás egyuttal végvár, melyet kemény küzdelemben kell megőriznünk népünk boldogulása végett. Azután meg itt van egy másik szempont is, mely e kérdés megforditása rendjén áll elő. Vajjon el tudná-e végezni férfi azt a belső munkát, a család ama épitő és megtartó fészekrakását, amelyet a nők ezer éven át végeztek a magyarság történetében? Minden bizonygatás mellőzésével kijelenthetjük, hogy: nem. Már pedig életünk és jövendőnk boldogsága attól függ, hogy mennyire tudunk belsőleg megszerveződni. A mi kisebbségi életünknek már senkitől és semmitől nincs várnivalója, egyedül önmagától, a maga erejétől, belülről kifelé sugárzó erkölcsi, vallásos és kulturális értékeinek hatalmától.

Amellett a nehány megmaradt női pálya mellett tehát, mint amilyenek: a tanitónői, óvónői, orvosnői és művészi (zene, iparművészet, festészet, szobrászat) pályák és amelyekre csak nagyon kevesen mehetnek már, részben a túlzsúfoltság, részben pedig a

magas tandijak miatt, — rá kell forditanunk leányaink figyelmét az otthonra, arra a nemzetmentő és óriási fontossággal biró feladatra, amely leányainkat, nőinket a családban — fajunk életének belső frontján várja.

Ezt a belső épitő munkát azonban világért sem szabad ugy képzelnünk el, hogy a felnőtt leány egyszerüen nem tanul tovább, otthon marad s megpróbál főzni. Junius 12-én, vasárnap, a budapesti rádió érdekes előadást tartott arról, hogy a gondos háziasszony milyen értékes munkásságot végez, ha megfelelő tanultsággal rendelkezik. Azt mondta az előadó: a fertőző betegségek kivételével majdnem minden más betegség tápanyagcsere zavarokból származik. Minden öt férfi közül négy gyomorsavtúltengésben, vagy más hasonló betegségben szenved, részben a felesége főzése miatt, részben pedig mert a már meglevő betegséget a feleség nem tudja alkalmas ételváltoztatásokkal leküzdeni. Hires gazdasszonyainkról általában az orvosok igen rossz véleménnyel vannak. A tanult háziasszony azonban nem csak egészségileg, hanem anyagilag is sokat tud tenni családjáért. Spórolni, beosztani, tápláló és olcsó ételeket választani össze, konyhakertészetben, méhészetben, a házkörüli más kereseti lehetőségekben, szövésben, fonásban stb. a tanult háziasszony anyagilag is tetemes összeggel járulhat hozzá a család jólétéhez. Hát még az a szellem, melyet egy gyermeknevelésben, művészet, zene, irodalomban otthonos nő családjában megteremthet, hiszen régi igazság: a nő az otthon lelke.

Mindezeket már régen felismerték külföldön. Magyarországon is 5—6 hasonló jellegü magánintézet mellett van már egy állami iskola is Putnokon, Gömör megyében (Putnoki m. kir. gazdasági felsőleánynevelő intézet) amely diplomát is ad. E diploma birtokosai azután előnyben és jobb fizetésben részesülnek szanatóriumok, bennlakások, kórházak stb. felügyelőnői állásainak elnyerésekor, külföldön az u. n. „directrix"-ek igen tisztességes fizetésü urinők. A putnoki iskolában különben van egy téli, három éves tanfolyam, mely szeptembertől juniusig tart minden évben. Erre a tanfolyamra csak négy középiskolát végzett husz éven alóli lányok vétetnek fel. Van azonkivül egy nyári tanfolyam is, amelynek során hetenként négy napon tanulás és gyakorlás, két napon pedig sport, kirándulás stb. folyik. E nyári tanfolyamra a tandij kilencven pengő s a teljes ellátást is magában foglalja.

Felvetem az eszmét, nem lehetne-e nálunk is, a sz.-keresztúri gazdasági iskolában például, hol nyáron rendesen nincs tanitás, egy ilyen háztartási tanfolyamot megrendezni? Felbecsülhetetlen fontossága és hatása volna egy ilyen tanfolyamnak.

Összefoglalva mindent, a jövő sötétségétől nem félnünk, hanem arra előkészülnünk kell. Leányaink pályaválasztása fontos egyrészt általános szempontból, hogy amugyis szétszaggatott állapotunkban ne okozzunk kenyéririgységet, versengést lányaink, fiaink között, de fontos a lányok szempontjából is, mert természetüknek inkább meg-

felel s tehát boldogabbá teszi őket az otthon körében végzett munka, mint az élet csataterein való harcolás. A művelt nyugaton kb. most érkeztek el ahhoz az időhöz, amikor a felszabadult és férfipályákra lépett dolgozó nők első nemzedéke lassan megöregedik. Egyre-masra jelennek meg cikkek, nyilatkozatok, önvallomások, melyeknek tükrében feltárul az a sivár, örömöknélküli, robotolással tele élet, mely a magánosan maradt dolgozó nők osztályrésze. Isten őrizze meg leányainkat, hogy ők is saját kárukon tanulják meg az életcéljukat tévesztett nők tragédiáinak tanulságait.

Irányitsuk lányaink figyelmét vissza az otthon felé, de adjunk lehetőséget nekik arra is, hogy tanuljanak s legyenek rabszolgák helyett fejedelemnői az uj magyar otthonnak!

Sz. I. S.

A D.F.E. Ifjusági Köreinek V. Egyetemes Konferenciája.

Augusztus 11-ével kezdődőleg V. egyetemes konferenciánkat fogjuk tartani Homoródkarácsonyfalván, összekapcsolva ifjusági napokkal, melyeket a lehetőséghez képest Homoródalmáson és Udvarhelyen rendezünk meg.

Erre a konferenciánkra azzal a tervvel, gondolattal, akarattal készülünk, hogy hozzájáruljunk ahoz, hogy magunkban és az egész erdélyi magyar ifjuságban öntudattá, munkás erővé váljék az erdélyi magyarság együvétartozásának ténye. Tiszta fejjel gondolkozva és józanul mérlegelve a körülményeket, el akarunk jutni annak a ténynek határozott és öntudatos meglátásához, hogy az erdélyi magyarság életben maradása attól függ, hogy mennyire ébred együvétartozásának tudatára, hogy mennyiben és mikor látja meg, hogy csak a külső felépitettségében, tehát gazdaságilag és belsőleg, vagyis lelki és szellemi mivoltában szolidáris erdélyi magyar társadalom képes a maga kulturáját és jellegzetes faji értékeit megtartani hiánytalanul, fejleszteni és sokszinü, általános emberi értékké emelni.

Tehát szükségünk van legelsősorban gazdasági erőink összeszámlálására, gazdasági lehetőségeink tervszerü kihasználására s szükségünk van továbbá a kultura és a hit fényénél és melegénél kiteljesedő lelki egységre.

Ifjuságunknak szivesen magáévá kell tennie, meg kell élni ezt a meglátást és el kell indulnia azon az uton, mely ezen egység felé vezet.

Erős hittel hisszük, hogy ez és a hasonló találkozások e cél felé visznek és épen ezért mindenkit hivunk és mindenkit várunk a karácsonyfalvi találkozóra, aki lélekben fiatal s akiben meg van az akarat: cselekedni az erdélyi magyarságért.

A „Kévekötés“ julius végefelé megjelenő konferenciai számában részletesen ismertetni fogjuk a konferencia programját és a rávonatkozó egyéb tudnivalókat. *Ifj. Ürmösi Károly,* alelnök.

Püspöki vizsgálat az Aranyostordai Egyházkörben.

Sajnálatos, hogy e folyóirat terjedelme, az egylet nehéz anyagi viszonyai miatt, nem engedi meg, hogy részletes leirásban közöljük azt az áldásos jóleső hatást, melyet a püspöknek megjelenése egyházközségeink népe lelkében felébresztett és hátrahagyott. A nehéz, sulyos és megpróbáltatott helyzetek teszik próbára a lelket, mely aztán vágyik vigasztalás, enyhület, biztató szó után. Népünk ma ilyen nehéz, megpróbált helyzettel küzködik s igy ez a körülmény is befolyással volt arra, hogy egyházközségeink népe a kicsinytől — fel a nagyig, az öregtől le az ifjuig olyan érdeklődéssel, ünnepi diszben és várakozó szeretettel fogadta a főpásztort. Várakozásában nem is csalódott, mert püspök urunk meleg szivvel, főpásztori gondos szeretettel, közvetlenséggel és barátsággal közeledett és szólott mindenütt ugy szószéki igehirdetésében, mint az egyes testületek üdvözlő szavaira adott válaszában és kézfogásában népünk fiaihoz, asszonyaihoz egyaránt.

A vizsgálat május 17-én kezdődött. Püspök ur kiséretében voltak: Lőrinczy Dénes egyhköri esperes, Árkosi Tamás egyhköri jző, Ürmösi József püspöki titkár. Egy pár helyen részt vett Dr. Gál Miklós köri f. ü. gondnok és Pataki András köri közügyigazgató is.

15 egyházközségben tartott vizsgálatot a püspöki vizsg. szék. A vizsgálat eredményét részleteiben a felvett jegyzőkönyvek és a püspök urnak a záró-értekezleten elmondott észrevételei örökitik meg. A tudósító ezek alapján csak az általánosságban nyert összbenyomásról számolhat be. A nehéz és küzdelmes anyagi és szellemi helyzet sem az egyh. községek vezetőit, sem hiveinket nem csüggesztette el, nem verte le. A vallás oltalmul, menedékül és biztatóul szolgál a hivek nagyobb részének. Azonban — mint a püspök ur ki is fejezte — népünk messze van azon légkörtől, mely az öntudatos unitárius hit jellegzetes létezésére mutatna, tehát ebben az irányban kell felvenni a munkát a szószéki igehirdetésben, az egyh. társadalmi egyesületek müködésében. Ennek kezdő nyomait fedeztük fel a sinfalvi egyházközségben az ifjuság tagjai által előadott unitárius egyháztörténeti multunkból vett jelenetben. S ha már az ifjaknál vagyunk, meg kell mondjuk, hogy a velök való infenzivebb foglalkozás bővebb mértékét várjuk az egész vonalon. Bennük és általuk van jövőnk. Az ifjuság énekkel, dalkulturával nyerhető meg. E tekintetben tapasztaltunk örvendetes jelenségeket sinfalvi, várfalvi, alsójárai, tordai egyházközségeinkben, de általánosságban a dal-kultusz, a dalkörök szervezete hiányzik, pedig az Aranyosszéki ifjuság is dalos nép. Énekvezéreinkre hálás és áldásos — eredményt hozó munka vár.

A mult tapasztalata megmutatta, hogy egyházunkban vallás-erkölcsi élet és az áldozatkészség fellenditése szempontjából milyen nagyfontosságu a D. F. Nőegyletek megszervezése és munkája. A

tordai D. F. Nőegylet áldozatos cselekedetére mutatunk rá, mely a templomot 22.000 Lei értékü szőnyeggel diszitette fel, egyéb karitativ munkája mellett. Intő és követendő például hagytuk meg alsófelsőszentmihályi, aranyosrákosi, bágyoni, kövendi, torockói, torockószentgyörgyi, alsójárai, komjátszegi egyházközségeink kebli előljáróságainak a *Nőegyletek* megalakitását.

Adminisztrativ munka és a kötelességek pontos teljesitése tekintetében nagyobbmérvü hiány nem fordult elő sehol. Amidőn ezt örvendetesen állapitjuk meg, egyuttal figyelmeztetjük azokat, akik csak eddig a határig mentek és mennek el, hogy ez ma nem elég! Jézus a Luk. 17/10 v.-ben haszontalan szolgáknak nevezi azokat, akik csak azt teszik, ami kötelességük.

Hála Istennek, tapasztaltunk buzgó, a kötelességeken tulmenő, lelkes és helyes irányu vezetést: tordai, várfalvi, sinfalvi, aranyosrákosi, tordaturi, torockószentgyörgyi, alsójárai egyházközségeinkben.

Kövendi uj lelkésztársunk igen helyes irányban inditotta be lelkészi munkáját, reméljük — Isten segedelmével — eredményes lesz további müködése.

Mészkői lelkész afia egyh. községében és ennek keretein kivül a szociális-gazdasági és szövetkezeti téren fejt ki hasznos kezdeményező munkát, amire annak a vidéknek szüksége is van, csak azt a tanácsot adjuk e helyen is ifju barátunknak, hogy ne igyekezzék rohamlépésekben haladni, mert a sereg elmarad!

Kántoraink közül dicsérettel emeljük ki Erdős Mihály tordai és Ütő Kálmán alsójárai kántor afiait, kik dalárdáikkal elsőrangu müvészi dolgot mutattak be templomaikban s ez utóbbi a főtiszt. ur tiszteletére adott szerenádon. Elismerő köszönettel jegyezzük fel az alsójárai róm. kath. plébános tiszt. urnak azon kedves figyelmét, hogy vegyes dalárdájával a főtiszt. püspök ur tiszteletére szerenádot adott.

Különben az egész vizsgálati köruton a különböző keresztény felekezetek megkülönböztetett tiszteletben részesitették főpásztorunkat. Gör. kath., gör. keleti, róm. kath. és református egyházak küldöttségei legtöbb helyen templomainkban jelentek meg és üdvözölték a püspök urat.

A vizsgálat végeztével Tordán tartott záróértekezleten Lőrinczy Dénes egyh. köri esperes a legmélyebb tisztelet és hála érzésével emelte ki a főtiszt. püspök urnak fáradhatatlan kitartását, azokat a közvetlen intő, bátoritó és buzditó szavakat, melyeket a tisztelgések alkalmával, több irányban kiterjedő válaszában, a megjelentekkel történt kézfogás alkalmával kifejezésre juttatott és amelyek bizonyára maradandó emléket hagytak hiveink lelkében.

A magvetés megtörtént. Adja a mennyei Atya, hogy nyomában bő áldás növekedjék. p. t.

Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a székelykeresztúri földmíves iskolába!

A főpásztorhoz.*)

Még kicsinyek vagyunk, beszélni sem tudunk,
De a templomunkat és magyar fajunkat
Már mi is szeretjük.

Egyházunk főpapját, gyermekek barátját,
A ki szeret minket s figyeli léptünket,
Jó szivvel köszöntjük.

Áldja meg az Isten a mi püspökünket,
Hogy megérhesse még a mi felnőttünket,
S teljék kedve bennünk!

Áldja meg az Isten a mi templomunkat,
Hü magyar fajunkat és a kis falunkat,
Hol szülőnkkel élünk!

s/D.

Püspöki vizsgálat a verespataki és abrudbányai egyházközségekben.

A vizsgálat sorrendjén elmaradt látogatást főt. püspök ur junius 28—30. napjain végezte. A verespataki vasutállomáson a járás nevében Abrudeán Demeter főszolgabiró fogadta és egész vizsgálaton kitüntető szolgálatkészséggel és megértéssel kisért.

Verespataki egyházközségünk bányásznépe körében ujult életet találtunk. A siralmasan elhagyatott helyzetben levő hiveink — az uj pap odamenetele és munkája által — uj lendületet nyertek. Örömmel láttuk és tapasztaltuk azt a ragaszkodást, segitőkészséget, melyet nemcsak hiveink, hanem a bányásznép az ifju vezető lelkész és neje jóakaratu törekvései iránt tanusit. Az egész község örömnappá tette az unitárius püspök megjelenését, bizonyitotta a zsufolásig megtelt templom, a tisztelgések nagy száma. Megelégedéssel szemléltük a rendben talált hivatalos ügyek mellett, az elhanyagolt papi lakás, templom ujjáalkotását, ez utóbbit a lelkes unitárius asszonyok saját-kezüleg végezték el. Nagy Domokos ifju lelkész és kedves felesége betanitásában jól esett látnunk és hallanunk a „Piros rózsa—fehér rózsa“ c. darabban a veszendőben levő magyar-szó ujjáéledését és a lelkes alakitásokat.

Ifju lelkésznek és nejének további munkához ügybuzgalmat, kitartást kivánunk, hogy legyenek érdemesek arra a bizalomra, melylyel a nép körülveszi őket és ápolják hiveinkben az unitárius szellemet.

*) Alsójárán e kis versikével üdvözölték a gyermekek a főpásztort.

Abrudbányai egyházközségünk hivei lelkéből is meleg szeretet áramlott ki a püspöki vizsgálószék fogadásában. A városi hatóság, katonaság nevében a piactéren fogadták püspök urat, ugyancsak itt üdvözölte Fazakas Béla lelkész is, a papi-ház kapujában a Nőegylet, ifj. egylet és kis gyermekek köszöntötték.

Hiveink száma leapadt. A meglevőkben meg van az érdeklődés, ragaszkodás és lelkesedés hitünk és egyházunk iránt, de a leégett templom égnek meredő csupasz falai fájó érzéssel, lemondással nehezednek a lelkekre. Talán ennek tulajdonitható lelkésztársunk érzékenysége és panasza is. Pedig ide emelkedett sziv, erős lélek, minden akadállyal szembeszálló erős elhatározás, a dolgok együttes és egyakarattal való megbeszélése és végrehajtása szükséges, ugy, amint a püspök ur a közgyülésen és az élő-erős hitről szóló templomi prédikációjában mondotta. A mustármagnyi hit a hivek lelkesedése, jóindulata és a megértő lelkek pártolása utján itt is terebélyes fává nőhet! Midőn minden sebből vérzik egyházunk, gyógyitani kell a sebeket, nem felszaggatni a kötéseket.

A hivatalos vizsgálat semmi érzékenységre okot adó megállapitást nem tett, amit figyelmeztetésül adott a hivatalos jegyzőkönyvbe, azt a közszükség hozta magával.

Hiveink szeretetteljes fogadása és ragaszkodása páratlanul kedves és emlékezetes, valamint azok a bájos kis szindarabok, melyeket az apró és nagyobb gyermekeknek Fazakas Béla lelkész és kedves felesége tanitottak be. Elismerés érette.

A különböző felekezetek, hatóságok, testületek a püspök ur előtti tisztelgését a jegyzőkönyvben megörökitettük és itt e helyen is köszönettel emlitjük.

Tudósitásunkat nem zárhatjuk le anélkül, hogy ne kérjük hitrokonainkat, jóakaró barátainkat, legyenek azon a maguk részéről és ismerőseik körében, hogy az abrudbányai templom felépitéséhez adományaikkal és gyüjtéseikkel legyenek segitségül, ebben buzgólkodjanak. *p. t.*

Érettségi eredmények. Az ez évi érettségi vizsgák során *kolozsvári kollégiumunk* növendékei közül, szerencsétlen körülmények összejátszása kapcsán, nem ment át annyi, mint ahogyan az előző évek jó eredményei után várni lehetett volna. Viszont az átmentek között kiváló készültségü fiuk tettek bizonyságot az iskola eredményes munkássága mellett. Igy a Kolozsvárra hivott sok iskola számtalan növendéke közül csak négyen tették le „jeles“ eredménnyel az érettségit s e négy egyike, Nagy Zoltán, a kolozsvári kollégium növendéke volt. *Székelykereszturi kollégiumunk* növendékeiről örömmel halljuk, hogy a vizsgán mind átmentek, még pedig egyik közülök, ifj. Ütő Lajos, „jeles“ eredménnyel.

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Hit és értelem.

Irta: *Fosdick Emerson Harry,*)*

Ifjuságunktól fogva számtalan beszédben hallottuk a biztatást: „Adjátok sziveiteket Istennek!“ de vajjon hány beszédet hallottunk, amely arra hivott volna fel, hogy a *fejeinket* adjuk Istennek?! Erről elmélkedjünk hát most nehány pillanatig.

A jóság egymagában nem elég. Korunk kereszténységét általánosan az a népszerü hiedelem járja át, hogy minden jó lenne, ha mindenki jó lenne. Valóban, itt, magunk között, megvallhatjuk, hogy mi is sokszor vártuk a világ sorsának jobbrafordulását az emberek jóságától. Pedig ez lehetetlen! A jóság egymagában semmit sem ér.

Világos, hogy a jóságnál sokkal többre volt szükség ahoz, hogy a gőz és villamosság féktelen erőit megszeliditsük, hogy egyetemes törvényeket fedezzünk fel és hogy megnyissuk az ajtót a tudományosság száza előtt; mindezekhez ész, értelem is kellett. Ezen a reggelen, tehát, lássuk meg, hogy ugyanaz az igazság vonatkozik arra a belső és személyes birodalomra is, ahol a vallás keletkezik. A jóság egymagában itt sem elég!

Sokszor hallottuk ennek a tételnek az ellenkezőjét bizonygatni, hogy ugyanis „az értelem jóság nélkül közveszedelem.“ Ez tényleg igy van. A társadalom legveszélyesebb ellenségei nem a buták, hanem a zsenik, akik tehetségüket erkölcs nélkül érvényesitik. Hány egyetemet végzett embert látunk cipőt tisztitani, vagy cipőfüzőt árusitani az utcasarkokon, kik pár fillérnyi bevételükkel azonnal a korcsmába szaladnak. Értelem — jellem nélkül: ide vezet. Épp ily igaz azonban ennek a tételnek a forditottja is. Ha az értelem jóság nélkül közveszedelem, a jóság értelem nélkül szintén az. Társadalmunk életének egyik legnagyobb szükségessége az Isten dolgainak szentelt ész.

Ha már most, azt mondaná valaki: „Ez az állitás nem az egyház tanitásain alapszik és ugyancsak nehéz lesz egy ilyen tétel számára textust találni az Uj Testamentumban...“ — a felelet az, hogy az egész Uj Testamentum tulajdonképen ennek a tételnek a magyarázata. Akik üldözték és megfeszitették Jézust, akik Pál szabadabb felfogása ellen küzdöttek, mikor ő a pogányokat ép oly szivesen vette fel a kereszténységbe, mint a zsidókat — mindezek nem voltak rossz emberek. Jó emberek voltak, buzgó, lelkes, odaadó férfiak. Pál maga is igy jellemzi őket a rómabeliekhez irott levele

---

*) *Dr. Fosdick Emerson Harry* Amerika legismertebb szónokainak egyike. A New-York City-ben több millió dollár költséggel (Rockefeller adományából) épült Riverside Church lelkésze, kinek gyülekezetéhez a város leggazdagabb és legmüveltebb honoratiorai tartoznak. Beszédeit minden vasárnap rádión közvetitik. Egyuttal az Union Theological Seminary-ben a gyakorlati theologia professzora. Az amerikai vallásos modernizmus egyik vezéregyénisége. Az itt közölt beszédet az University of Chicago templomában tartotta 1931 április 12-én. Munkái közül hiresebbek: „Adventurous Religion“, „The Modern Use of the Bible“, stb. „Az imádság értelme“ magyarul is megjelent.

tizedik részében: „Bizonyságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság van bennök, de *nem* megismerés szerint.“ (Rom. X. 2.). Buzgóság megismerés nélkül, jó szándék helyes értelem nélkül, lelkesedés ész nélkül: ó, mennyi szerencsétlenségnek voltak ezek okai! Képzeletben ma is látom a hitnyomozó törvényszék vakbuzgó papjait, akik világhirü tudósokat vittek máglyára. Bizonyságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság volt bennük, de nem helyes megismerés szerint. Látom a korai keresztény századok önsanyargató szentjeit, akik igy akarták üdvösségüket munkálni. Oszlopos Simont s az egyptomi puszta éhező fanatikusait. Bizonyságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság volt bennök, de nem helyes értelem szerint. Emlékezem régi századok babonáira, ördögüzésekre, az üstökösök félelmére, a pokol rettegésére, Istennek csak vérrel engesztelhető haragjára, melyeket az akkori kegyes szivek oly igen hittek. Bizonyságot teszek felőlük, hogy Isten iránt való buzgóság volt bennök is, de nem a helyes megismerés szerint.

Azt szoktuk mondani, hogy a tudománynak szüksége van értelemre. Pedig a tudomány sohasem foglalkozik olyan érzelmi kilengésekkel, mint a vallás. A vallás természetéhez tartozik a buzgóság, a rajongás felkeltése. Annál inkább szükség van tehát értelemre a vallásban, mert ennek kormányzása nélkül gátját szakitott árvizzé dagad az érzelem, mely áldása helyett átka lesz életünknek.

Ha azonban e kettő: nemes vallásos érzés és nemes értelem, találkoznak, micsoda gazdag jövendőt tárnak fel az emberiség számára!

Napjainkban a szentségnek egy uj faja éli bölcsőkorát. Ó, nem azokra a külsőleges formákra, azokra a kiéhezett önsanyargatókra gondolok én, amelyeket általában a szentség fogalma alá szoktak sorozni. Mi a hajdani nagy szentekből azt akarjuk megvalósitani, ami bennük igazán érték volt, nem a rongyokat, hanem szellemüket. Vannak emberek, akikben a hit és az önzetlenség a modern tudomány vivmányainak ismeretével párosul. *Az emberiség jövője attól függ, hogy ez a két, eddig ellenséges lábon álló fél menynyire tud összeházasodni.*

Ez a két fél: két külön elem. Egyik közülök nagyon régi, oly régi, mint Mikeás, aki igy szólt: „...mit kiván az Ur tőled? Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeresd az irgalmasságot és hogy alázatosan járj a te Isteneddel“, (Mik. VI. 8.) — oly régi, mint Jézus, aki ezeket mondta: „amennyit megcselekedtetek eggyel amaz én legkisebb atyámfiai közül, én velem cselekedtétek meg.“ (Mt. XXV. 40.). A másik elem még egészen uj: a tudomány vivmányainak ismerete uj fegyvert ad a kezünkbe, az értelem tényeken nyugvó módszerét. Azt mondjátok, hogy ez a két elem nem egyesülhet? Ime:

Ismertem egy hires természettudóst, nemrég halt meg, ki a „halott“ természet titkait kutatta. Ám nem lett rideg statisztikusa tu-

dományának, sőt lelkének képzelő ereje által meg tudta látni Istent az atomok és elektronok mögött s kételkedők egész seregét vezette át a hit eme csodás birodalmába.

Vagy nézzétek Braille Lajost, aki három éves korában megvakult. Tizenhat éves korában már kidolgozta a vakok abc-jét. Keller Helen mondja: ez a tizenhat éves fiu a tudomány szellemétől és embertársai szeretetétől indittatva, emberfeletti munkát végzett s Istennek segitségével ért célt. Hány meghomályosodott látásu lélek áldja a nevét oly áhitattal, akárcsak a legnagyobb szentekét.

Vagy nézzük a nyugati modern üzletembereket, akikből — Istennek hála! — egyre több és több veszi kezébe gazdasági életünk irányitását. Számukra már az üzlet nem azt jelenti: hogyan lehet rászedni másokat, hanem hogy miképen lehet uj lehetőségeket teremteni egész sereg ember javára és foglalkoztatására. Lehet, hogy nem nevezi szenteknek őket senki, de a jóakaratnak és a tudományos értelemnek ama társulása, mely lelküket áthatja, magasabbra emeli őket, mint valamennyi önsanyargató szentje a középkornak, akik felebarátaik megváltása helyett inkább elmenekültek azoktól, hogy annál jobban munkálhassák saját önző üdvösségüket.

Már most e két elemnek az egyesüléséből az egyház legnagyobb problémájának megoldása várható. A most letünt nemzedék megoldatlanul hagyta ugyanis ránk a nemzet két legfontosabb osztályának, a munkásoknak és az intelligenciának elhidegülését a templomoktól. A munkásság azért hidegült el az egyháztól, mert ugy vélte, hogy az csak a dogmákkal törődik, az élet nagy igazságtalanságai előtt pedig szemet huny. Az intelligencia viszont azokban a dogmákban már meghaladott álláspontot, megcáfolt elméletek bizonygatását látta s a dogmák miatt elfordult az egyháztól is. Mind a két osztálynak volt valami igaza, de az intelligenciának inkább. Egy népre pedig nagyobb veszély nem omolhat, mint az, mely a vallásos élettől elszokott intelligencia révén érheti.

A letünt korok minden nagy százada, — mint pl. Pericles kora Görögországban, vagy a XIII. század Európában, — egyesitette magában a szellemi életet az értelmes gondolkozással s ennek kapcsán lett nagygyá. Mi sem menekülhetünk meg korunk erkölcsi és politikai káoszából másként, mint hitünk és értelmünk összeházasitása révén.

Mindez minket is arra bir, hogy igy kiáltsunk fel: „Adjátok sziveiteket Istennek!“ mert hiszen minden nyitott szemü ember látja, hogy az élet, mint élmény és a lélek, mint a hit termőtalaja: az érzelem. a sziv tehetsége révén válhatik igazán gazdaggá. Az érzelem a mi hajtóerőnk. De: „adjátok fejeiteket, értelmeteket is Istennek“, hogy azt a hajtóerőt kormányozni tudja! Legyen az egyház olyan intézmény, mely az értelmes hitet és a vallásos értelmet müveli s „a pokol kapui sem vehetnek diadalmat rajta!“

Menjünk azonban tovább s vigyük át ezt az igazságot az egyénekről a társadalomra. A mai kereszténység sokszor szokott

álmodozni azon a kegyes feltevésen, hogy ha minden ember jó volna — a társadalom egésze is jó lenne. Ez a feltevés azonban téves. Ha épitünk valahol egy gigászi hidat, vajjon azt mondjuk-e róla, hogy ha a beleépitett vasbeton minden atomja jó, akkor az egész hid is jó lesz? Képtelenség, hiszen azok az atomok jók, de azért egy jó hidhoz sokkal több kell, mint ez. Szükség van egy jól kidolgozott tervre, mely azokat a jó atomokat megfelelő helyzetbe, elrendezésbe csoportositja. Ennek a tervnek a kidolgozásához pedig ész kell, értelem, még pedig az ügynek szentelt értelem.

Épen igy a kereszténység hidjában, az Isten országa megvalósitására irányuló mozgalomban is szükség van arra az ügynek szentelt értelemre. Természetesen, nem lehet épiteni rossz anyagból. Az anyag jósága a legelső feltétel. Nincs olyan mérnök, aki sártéglából márványpalotát tudna épiteni. A társadalom egyénekből tevődik össze, jó emberekre van szükség ahhoz, hogy jó társadalmat épithessünk fel. De a jó ember nem csak érzelmien kell, hogy jó legyen, nem elég, ha szives, önzetlen, tisztességes, — az az igazi jó ember, aki a szivét és az eszét egyaránt belevonja jósága tápláló forrásába.

Ha egyáltalán elégséges volna az érzelmi jóság valahol, ugy az anyáknál volna elégséges az. Ha csak beszélünk is az anyákról, azonnal érzelmesek, sőt érzelgősek leszünk, hiszen az anyák fegyvere és pajzsa az érzelem. Ám mennyi rosszul nevelt gyermek, a bűn lejtőjére tévedt fiu és leány tanuskodik arról, hogy a jó anya nem lehet csak érzelmes, majom-szeretettel szerető anya. Ahoz, hogy egy anya jól tudja nevelni a gyermekét, a szivén kivül az eszére is szüksége van.

Vagy vegyük a munkanélküliség kérdését. Semmiféle egyéni jóság meg nem oldhatja azt, legfeljebb alamizsna adásával segithet egy-egy éhező munkanélkülin. Hogy miért nincs munka, vagy miért nincs fogyasztás s hogy e kettő végtelen köréből hogyan tudunk kiemelkedni, ahoz értelem is kell, tudományosan képzett elmék értelme, akik alapvető okokat, statisztikákat és elméletek ezreit kell, hogy megvizsgálják, mielőtt a kivezető utat megmutatják nekünk.

A világbéke gondolata is olyan, hogy ezt egyéni jóság útján meg nem valósitható. Ennél a problémánál azután igazán együtt kell, hogy haladjon a sziv és az ész, a hit és az értelem. Csak Istent szerető szivek tudják átérezni a béke fontosságát, de csak értelmes gondolkozás utján tudjuk azt meg is valósitani. Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szivedből, de teljes elmédből is!

Szükség van tehát az észre is. Szükség van keresztényekre, akik nem felejtik kint a fejeiket, amikor templomba lépnek és szükség van lelkészekre is, akik nemcsak frázisokat, hanem gondolatokat is adnak, viszont pedig nem tekintik a szószéket egyetemi katedrának, ahonnan tudományos szőrszálhasogatásokat szórnak alá!

Megtérésen általában valami érzelmi élményt, a sziv földrengését szokták érteni. Senki sem tagadhatja, hogy az érzelem első-

rendü fontossággal bir a vallásos életben. Azt az értelem soha sem fogja pótolni tudni. Csak pár napja, hogy egyik tanitványom igy kiáltott fel beszélgetés közben: „Ön logikát ad nekem, theoriákkal akar kielégiteni, én pedig csak ugy reszketek a szivem lángolásától!“ Nem, az értelem soha sem fog felérni az érzelem magasságáig. Mindössze a sorrend az, amit nem szabad figyelmen kivül hagyni. Ahoz, hogy valaki komolyan és tartósan meg tudjon térni, először az értelmére van szüksége s csak azután az érzelmére.

Ha megnézzük napjaink nagy bünözőit, látni fogjuk, hogy kevés közöttük, az u. n. „szive gyökeréig rossz“ ember. Inkább a fejük rossz. Elveszitik a helyes itélet — alkotásnak, az erkölcs mértékének ama pontját, ahol az élet a jótól a rossz felé fordul.

Emlékeztek, hogyan „tért meg“ Burbank, a nagy természettudós és emberbarát élethivatása felé? Elolvasta Darwin egyik munkáját. Ő maga mondotta később: „E könyv elolvasása után ugy tetszett nekem, mintha az egész világ valami uj alapra állittatott volna.“ E meglátás kapcsán egy egészen uj és az eddigitől különböző életlehetőség nyilt meg előtte és ő belépett rajta.

Ez Jézus megtérésre hivó szózatának is az értelme: térjetek meg, *metanoeite*, változtassátok meg az értelmeteket, a megismeréseteket. Hogy elmondhassa Pál apostol: „Bizonyságot teszek felőletek, hogy van bennetek buzgóság Isten iránt és pedig helyes megismerés szerint“.

Ha tehát én is megtérésre hivlak titeket, nem azt várom, hogy omló könnyeket, szenvedélyes fogadkozásokat és örjöngő bünvallomásokat rakjatok e szószék köré. Változtassátok meg a megismeréseteket, az értelmeteket! Ismerjétek el, hogy mit jelent ez az élet s mit különösen a magatok számára. Nyissátok meg sziveiteket Isten szeretete előtt, de nyissátok meg elméiteket is, hogy termékenyüljenek meg azok a kereszténység örök igazságainak és tökéletesség felé vivő utainak eszméitől.

Térjetek meg! Változtassátok meg értelmeteket! S azután induljatok a sziv, az érzelem magasabb birodalma felé!

Angolból fordította: *Szent-Iványi Sándor.*

Halálozás. Súlyos csapással látogatta meg Isten Katona Ferenc Székelykeresztur köri esperes, lelkész testvérünket. Csak nem régen veszitette el első feleségét s most második feleségét, szül. *Bajka Rózsikát* is, alig kilenc hónapi boldog házasélet után, elragadta a halál. Isten meglátogatja gyermekeit, de tulságosan nem próbálja őket. Hisszük, hogy csapást sujtó keze fog még örömet és boldogságot is juttatni ez ismét özvegyen maradt testvérünknek. Neki vigaszt, az elhunytnak pedig csendes nyugodalmat kérünk Istentől!

Köszönetnyilvánitás. Mindazoknak, akik felejthetetlen, jó férjem s szeretett édesapánk halála alkalmával mélységes fájdalmunkat részvétükkel enyhitették, ezuton mondunk hálás köszönetet.

Özv. Ekárt Andorné és gyermekei.

Egyházi hirek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Lelkészi kinevezések. A főtiszt pöspök ur uj lelkészeknek kinevezte Török Elek lelkészjelöltet a székelyszentmiklósi és Csongvay Lajos lelkészjelöltet a Nyárádszentlászlói egyházközségbe. Sikert és áldásteljes munkát kivánunk Istentől ifju lelkésztársainknak az uj munkamezőn.

Vizsgák a Theol. Akadémián. A theol. akadémiai vizsg. bizottsága előtt junius hó folyamán *lelkészképesitő vizsgát tettek:* Fülöp Arpád, Fülöp Elemér, Ferencz József, Nagy Sándor, Rázmán Mór, Székely Sándor, Végh Mihály V. éves papnövendékek.

Szakvizsgát tettek: Darkó Béla, Kovács Lajos és Fülöp Andor IV. évesek jeles eredménnyel.

Alapvizsgát tettek: Bedő Boriska és Erdő János II. évesek jó és jeles eredménnyel.

Theologiai tanári vizsga. Örvendetes esemény egyházi életünkben, hogy Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész, folyóiratunk szerkesztője junius 24-én a theol. tudományok „gyakorlati szakcsoportjából" tanári vizsgát tett. Ifju lelkésztársunk és barátunk nemes törekvése elismerést érdemel. Gratulálunk.

Kisgyörgy Imre olthévizi lelkész szembetegsége miatt félévi szabadságot kért. Főtisztelendő Püspök ur engedélyezte és helyettesül Nagy Béla lelkészjelöltet nevezte ki.

Dr. Boros György püspök és Varga Béla egyh. főjegyző junius 22—23. napjain Bukarestben voltak, hol a miniszterelnök- és a kultuszminiszteri államtitkár urnál megismételték kérésüket az előző kormány által megigért államsegély felemelése tárgyában.

Egyházi Képviselő Tanács f. évi junius 27. és 28. napjain Főtiszt. püspök ur és Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur elnöklete alatt az egyházköri esperesek és felügyelő gondnokok részvételével népes E. K. Tanácsi gyülés tartatott, melynek bő és részletes tárgyalási rendjén főbb pontonként a folyó évre szóló 2-ik félévi költségvetés, a mathematikai mérleggel kapcsolatos nyugdijilleték befizetési és nyugdijjárandósági ügyek és a gazdasági szakiskola épitkezése szerepeltek.

A költségvetés hosszas és részletes tárgyalás után, az egyes tételek helyesbbitése szempontjából, visszaadatott a pénzügyi bizottságnak. A nyugdijbizottság tervezete hasonlóképen visszaadatott a nyugdijbizottságnak módositás végett; a nyugdijilletékek fizetésénél a táblázat szerinti fizetési fokozat 3%-nak levonására adott utasitást f. évi julius 1-től a számvevőségnek. A gazdasági szakiskola gazdasági épületei épitése tárgyában felterjesztett költségvetést jóváhagyta.

Kimondotta Göncz Mihály szentiványlaborfalvi lelkésznek f. évi julius 1-től, Fülöp Mózes kidei lelkésznek f. évi október 1-től

és Gvidóné Molnár Kata dicsőszentmártoni tanitőnőnek 1932. dec. 31-től nyugalmaztatását.

Pál Ferenc oklándi lelkész nyugalmaztatása iránti kérésére utasitotta a nyugdijbizottságot, hogy őt jövő évben a nyugdijazandók I. csoportjába vegye fel.

Tudomásul vette és elfogadta a nyugdijbizottság javaslata alapján, hogy a temetési járulék semmi cimen vissza nem tartható, hogy Vass Domokos tanár helyébe biz. előadóul Vaska Dezső tanár választatott meg.

Vári Albert vallástanár által irt II. gimn. o. vallástankönyvet elfogadta s kinyomatását elrendelte.

Fiátfalvi, erzsébetvárosi, oklándi és siménfalvi egyházközségeknek a középületek javitását engedélyezte.

Ezenkivül még több fontos és jelentős ügyet tárgyalt le.

Simén Dániel akadémita-lelkészjelölt kérelmére E. K. T. megengedte, hogy még egy évig Chicagoban maradhasson, nem a hivatalos ösztöndij terhére, hanem e célra külön nyert segélyen. Amint levelében jelzi, készül a doktorátus letételére. Jó sikert kivánunk.

Lőrinczy Géza akadémita-lelkészjelölt, ki utóbb Franciaés Németországban volt egyetemi tanulmányuton, hazaérkezett.

A homoródkarácsonyfalvi egyházközség közgyülése junius hónapban megválasztotta Benczédi Ákos áll. tanitót énekvezérnek. A főtiszt. püspök ur a választást jóváhagyta és a kinevezést megtette.

Az udvarhelyköri egyházkör évi rendes közgyülését julius 11-én tartja Homoródujfalu községében. — A kolozsdobokai egyházkör szintén julius 11-én Kolozsvárt.

Esküvők. Gál Gyula toroczkó-szentgyörgyi lelkészünk Áldozócsütörtökön tartotta esküvőjét Péterffi Nutkával, Péterffi Gyula toroczkói igazgató leányával. A zsufolásig megtelt toroczkói nagy templomot oly pazar virágdisszel ékesitette fel az ifjuság, mintha május hónapja költözött volna oda a tavasz minden szépségével. Az énekkart s Ütő Béla sikerült szóló-énekét ifj. Péterffi Gyula zeneakadémiai hallgató orgonakisérete egészitette ki. Mindenkit könnyekig megható, gyönyörü ágendát Péterffi Mihály széplaki papunk, a menyasszony testvérbátyja tartott s az esküt Benczédi Domokos toroczkói lelkész vette be az uj pártól. Ekkor a vőlegény édesapja, Gál József, érdemekben megőszült nyug. lelkészünk lépett az uj pár elé, mindenkit mélyen megható imával kérve Isten áldását a boldogság utját kereső gyermekeire.

Lőrinczy János tordai s.-lelkész és Szabó Nusi junius 26-án délután 6 órakor tartották esküvőjüket a tordai unitárius templomban. Az egyházi áldást a főtiszt. püspök ur adta az ifju párra, szép tartalmas és iránytmutató beszéd kiséretében, melyet a zsufolásig

megtelt templom rokoni, baráti és érdeklődő közönsége élvezettel hallgatott.

Magunk részéről is kivánjuk, hogy áldás és jó szerencse kisérje az ifju párokat életutjaikon.

Felhivás. Lelkészjelölteket, unitárius tanitó- és tanitónőket püspök ur felhivja, hogy állandó lakásukat, nyilvántartás szempontjából, jelentsék be a püspöki hivatalba.

Murányi Farkas Sándor. Első lelkes melegszivü jóltevője volt az unitárius papnevelő intézetnek. Amidőn nemescélu alapitványát a 90-es években megtette, még senkisem gondolt az intézetből kilépő jövendő papok sorsával. Ő volt az első alapitványtevő, ki egyenesen a papnevelő-intézetre gondolt s olyan célu alapitványt tett, hogy aki az intézeti évek alatt az önképzőköri munkásságban pályája iránt a legtöbb szorgalmat és legjobb igyekezetet tanusitja, alapitványa kamatját kapja *palást-beszerzés, imakönyv és bibliavásárlás* céljaira.

A változott idők gazdasági és pénzügyi viszonyai az alapitvány nemes céljának megvalósitását lehetetlenné tették, de nem semmisithették meg a melegszivü jóltevő iránti tiszteletünket és emlékezetünket. Igen helyesen mutatott rá Barabás István budapesti lelkésztársunk folyóiratunk mult heti számában az első jóltevő nevének kegyeletes fenntartására, megőrzésére, mert ez arra int minket, az unitárius lelkészi kart, hogy mi is viseltessünk meleg szeretettel, érdeklődéssel, áldozatkészséggel theol. akadémiánk ifjusága, jövendője iránt s ha fokozatosan szerény hozzájárulásunkkal visszaállitjuk a *Murányi Farkas Sándor* alapitványt, akkor eziránnyu kötelességünket szolgáltuk.

Az én elgondolásom és tervezetem az, hogy tekintettel a mai nehéz anyagi helyzetre és hogy senki felettébb ne terheltessék, ha minden lelkésztársam beleegyeznék és havonta kongruájából *tíz* lejjel hozzájárulna 2—3 éven keresztül s még más bevételeket is megkisérelnénk szerezni, ennyi idő alatt 30—40000 lejre felszaporithatnók az emlékalapot.

Felkérem lelkésztársaimat és a theol. akadémia jóakaró barátjait, hogy járuljanak hozzá jóindulattal e tervezethez s a mai lehetőségek szerint segitsük elő a terv megvalósulását! Akinek jóakaratulag jobb terve van, szivesen fogadjuk. Aki ezt jónak tartja, hozzájárulását bizonyitsa azzal, hogy nem válaszol. Aki nem járul hozzá, jelezze tiltakozását, hogy ne nyuljunk kongruájához. *Úrmösi Jézsef.*

Tavasz.

Jön... közeleg diadalszekerén,
Homlokán hóvirág s ibolya koszoruval,
Glóriás fényben jön a Tavasz.
Jégbilincs törik... mozdul a föld:
Elalélt, alvó rügyekben ébred az Élet,
Mosoly az ég... többé nem havaz.

Isten keze fogja a gyeplőt...
Útjában akadály nincs, erőszak nem [lehet:
A Tavaszé már a diadal.
Enyhe szellő szelid fuvalma
S a napsugár szent csókja már életet [lehel.
Ébred a vágy, a szerelem s a dal.

Minden szabadságra vágyik most:
Bilincsbe vert föld, alvó rügyek, [meggyötört lélek
S nyilni vágyik minden kis virág.
Ifju szivek összedobbannak
Szerelmesen, lángsúgárban égnek a szemek
S a boldogság titkon hajt csirát.

A lelkekben megcsendül a dal.
Tavaszt üdvözölve hozsánnát zeng [minden ajk.
Minden örül, mind vidám az arc!
A szent remény szárnyat bontogat
S beteljesedett: a Halál felett az Élet
Aratott a harcban diadalt.

Sivár életünk bús bilincsét
Óh jöjj! szent nagy Tavasz, súgáreröddel [törd szét,
Szivünk hadd dobbanjon újra meg!
Vágyva-várunk, óhajtunk Téged;
Élni szeretnénk s rabságunk után [szabadon
Fogadni diadal szekered.

Orbók Gyula.

Irodalom.

Makay Miklós: A gyakorlati keresztyénség világmozgalma. Bp. 1932. 104 oldal. Ravasz László előszavával.

A Stockholmban 1925-ben tartott egyetemes keresztény konferencia lefolyását és határozatait ismerteti ez a kis könyv. Végeredményben ez a konferencia egyáltalán nem volt az „egyetemes kereszténység“ konferenciája, mert azon a nem protestáns egyházak s igy a róm. katholikus egyház sem, képviseltették magukat, a liberálisabb keresztény felekezeteket pedig, és így minket, unitáriusokat is, a rendezőség „elfelejtett“ meghivni. Általában nem hallgathatjuk el azt a kellemetlen benyomást, amely e kis könyv elolvasása kapcsán keletkezett bennünk, amikor látnunk kellett, hogy a külföldről a „magyar protestánsokhoz“ intézett felhivásokra mindég csak a református és a lutheránus egyház vezetőiből alakult bizottság válaszolt, a magyar unitárizmust a külföld előtt szépen elhallgatják a magukat máskor „protestáns testvéreink“-nek nevező hivatalos körök.

E kis könyv egyébként sok érdekes és hasznos véleményt és tervezetet ismertet meg s elolvasása igazán nagy nyereséggel jár.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Lapunk következő száma szeptember elsején jelenik meg.

Anyák-napja Kolozsvárt. Meleg hangulatu és szép sikerü anyák-napját rendezett junius 5-én, vasárnap, a Szent-Iványi Sándor tiszteletes ur vezetése alatt álló vasárnapi-iskola. Istentisztelet után a kollégium disztermében Szent-Iványi S. tiszteletes ur, majd Szánthó Luci I. éves theol. hallgató tartottak bevezetőt, majd a vasárnapiiskolás növendékek szinte végnélküli sora mutatta be kis tudományát a termet zsufolásig megtöltő szülőknek és közönségnek. Különösen szép volt egy magyar ruhákban eltáncolt palotás, melyet Szánthó Luci és egy szintén jelmezes hattyu-tánc, melyet Bedő Boriska theol. hallgatónők tanitottak be. Az ünnepséget Bede Emil énekszámai zárták be nagy tetszés mellett. A műsor után az összes megjelent növendékek a pódiumról ünnepélyes fogadalmat tettek, hogy édesanyjuk szeretetéért hálájukat és jóigyekezetüket adják cserébe, majd minden gyermek egy szál virágot és egy háládatos csókot vitt az anyukájának ajándékba. A szépen sikerült ünnepély maradandó nyomokat hagyott a megjelentek lelkeiben.

Rajz- és kézimunka kiállitás a kolozsvári unitárius kollégiumban. Ritka élvezetben volt részük azoknak, akik nem sajnálták a fáradtságot felnézni a kollégium második emeletére s megtekintették a tanulók évi munkálkodásának kiállitásban összegyüjtött eredményeit. Messze túlemelkedően a rendes évvégi kiállitások nivóján, olyan munkákat láttunk itt, amelyek már nemcsak kézügyességet árultak el, hanem a lélek önálló kifejeződéseire is utaltak. Láttunk olyan rajzokat és festményeket, melyek önálló, felnőttek által rendezett, kiállitásokon is megállanák a helyüket s egy-egy közülök még a „modern" festészeti irányok egyik-másikára jellemző eredetiség bélyegét is magán viselte. Sajnos, nem térhetünk ki az egyes növendékekre, mert lapunk terjedelme ezt nem engedi meg, de ki kell térnünk Tóth István tanár ur érdemeire, aki az alatt a pár év alatt, mióta kollégiumunkban tanit, egészen uj szellemet s egy fejlettebb művészi izléssel és alkotniakarással biró nemzedéket nevelt fel és teremtett meg. Illesse őt elismerés lelkes munkájáért e helyről is.

Minden unitárius olvasónk támogassa és buzgón olvassa kiadványainkat.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő czimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Lei egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódii 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Grafic-Record" könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Universității 8.